

Verksamheten inom EU 2001 samt det svenska ordförandeskapet första halvåret 2001

(skr. 2001/02:160 och 2001/02:105)

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 9 april 2002 beslutat att bereda bl.a. finansutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelser om verksamheten inom EU 2001 (skr. 2001/02:160) samt det svenska ordförandeskapet första halvåret 2001 (skr. 2001/02:105) jämte motioner.

Finansutskottet yttrar sig över en motion (v) från allmänna motionstiden 2000/01 om initiativ för att se över relationerna mellan EMU-medlemmar och icke-EMU-medlemmar i EU. Vidare yttrar sig utskottet över tre motioner från allmänna motionstiden 2001/02; om EU:s budget (m), om gröna räkenskaper och gröna nyckeltal (mp) samt om Europeiska centralbankens ställning, Maastrichtfördraget och Sveriges inflytande i EU (mp).

Utskottet redovisar vad som sker på de olika områdena som berörs i motionerna och finner inte någon åtgärd påkallad från riksdagens sida. Till yttrandet har fogats 7 avvikande meningar (m, v, fp, mp) och 3 särskilda yttranden (v, kd, c, fp).

Regeringens skrivelser

Skrivelse 2001/02:105 innehåller en kortfattad redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens ministerråd 2001. I skrivelsen beskrivs hur ordförandeskapet har förberetts inom Regeringskansliet, hur det genomförts, vilka resultat som uppnåtts samt kostnaderna för ordförandeskapet. Två avsnitt faller inom finansutskottets område. I avsnitt 5.2 *Full sysselsättning och hög tillväxt i en konkurrenskraftig union* behandlas bl.a. Europeiska rådets möte i Stockholm i mars 2001. I avsnitt 5.7.4 *Effektiv an-*

vändning av EU:s budgetmedel redovisas arbetet med att tillförsäkra EU en effektivare användning av budgetmedlen.

I skrivelse 2001/02:160 redogör regeringen för verksamheten i EU under 2001. Skrivelsen behandlar EU:s övergripande utveckling, det ekonomiska och sociala samarbetet, unionens förbindelser med omvärlden, polissamarbete, straffrättsligt samarbete, tullsamarbete samt unionens institutioner.

Följande avsnitt i skrivelsen om verksamheten i EU under 2001 berör finansutskottets beredningsområde:

3 EU:s utvidgning, i vad avser

3.1.2 Förmedlemskapsstrategin: Europaavtalen och de finansiella instrumenten (s. 33 f.)

3.1.3 Den ekonomisk-politiska dialogen med kandidatländerna (s. 35)

4 Den ekonomiska och monetära unionen – EMU (s. 35 f.)

7 Tillväxt och sysselsättning (s. 49 f.)

8 Inre marknadens utveckling, i vad avser

8.7 Offentlig upphandling (s. 61)

11 Fri rörlighet för tjänster och kapital, i vad avser

11.2 Finansiella tjänster (s. 75 f.)

17 Konsumentpolitik, i vad avser

17.2 Finansiella tjänster till konsumenter (s. 130 f.)

17.7 Övriga konsumentfrågor (eurons införande) (s. 133)

34 Statistik (s. 249 f.)

35 EU:s budget (s. 251 f.)

36 Åtgärder mot fusk och andra oegentligheter (s. 256 f.)

42 Institutionernas verksamhet, i vad avser

42.5 Europeiska revisionsrätten (s. 375)

42.8 Europeiska centralbanken (s. 377)

42.9 Europeiska investeringsbanken stöder integrationen i Europa (s. 377 f.)

42.10 Europeiska investeringsfonden förstärks (s. 378)

Bilaga 8 EU-budgeten 2001 (s. 459)

Utskottet

Utskottet konstaterade i sitt yttrande över skrivelsen avseende 1999 att regeringen redovisade sina ställningstaganden på huvuddelen av de områden som rör utskottet. Utskottet välkomnade detta. Utskottet framhöll att redovisningen fyller både ett uppföljande syfte och ett framåtblickande syfte. Dels kan riksdagen följa upp regeringens agerande under det gångna året, dels kan riksdagen i sitt löpande arbete med EU-frågor utnyttja skrivelsen för de många frågor i skrivelsen som kommer att vara aktuella också under kommande år (yttr. 1999/2000:FiU3y).

Utskottet kan konstatera att regeringen också i skrivelsen om verksamheten i EU under 2001 i stor utsträckning redovisar sina ställningstaganden. Beträffande statistik (avsnitt 34, s. 249 f.) finns till och med ett särskilt avsnitt om svenskt agerande på området. Utskottet välkomnar detta och förutsätter att regeringen även framdeles redovisar sin syn på de frågor som behandlas i skrivelsen.

Utskottet övergår nu till att behandla de motionsyrkanden som berör utskottets område.

Relationerna mellan EMU-medlemmar och icke-EMU-medlemmar

Motionen

I motion 2000/01:U505 av Gudrun Schyman m.fl. (v) från allmänna motions tiden hösten 2000 påpekas att efter den danska folkomröstningen om EMU står det klart att minst ett EU-land kommer att stå utanför den gemensamma valutan under ett antal år. Mycket talar också för att avgöranden i Sverige och Storbritannien kan komma att dröja. Det finns ett antal oklarheter när det gäller icke-EMU-medlemmars – och särskilt Sveriges – ställning i EU som behöver redas ut. En sådan fråga är relationen mellan Ekofin (de 15) och eurogruppen (EU12). Det ligger i Sveriges intresse att behålla Ekofin som den överordnade instansen.

Sveriges anknytning till EMU är nu en fördragsmässig anomali. Juridiskt – enligt bokstaven i Maastricht – måste Sverige gå med om vi uppfyller kriterierna och om ministerrådet så beslutar. Det finns höga företrädare i EU som ännu hävdar denna strikt juridiska tolkning. Men de flesta verkar nu ha accepterat att den svenska ensidiga protokollsanteckningen om att vi själva beslutar i frågan är en politisk realitet, trots att vi inte har Danmarks och Storbritanniens fördragsmässiga undantag. Regeringen bör verka för att detta ”undantag i praktiken” bekräftas officiellt i EU och EMU.

Den svenska regeringen borde nu i första hand ta kontakt med sina danska och brittiska kolleger för att diskutera initiativ till diskussion och klarläggande av hur relationerna till EU för medlemmar som inte är med i EMU skall se ut i enlighet med vad som sägs i motionen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Bakgrund

I proposition 1994/95:19 om Sveriges medlemskap i Europeiska unionen finns en utförlig redovisning av den svenska förhandlingen om medlemskap vad avser EMU och om den svenska beslutsordningen. Det ansvariga statsrådet höll ett anförande vid förhandlingarnas öppnande den 1 februari 1993. I anförandet, som återgavs som bilaga 1 till propositionen, sades det bl.a.: "Ett slutligt svenskt ställningstagande avseende övergången från den andra till den tredje fasen kommer att göras i ljuset av den fortsatta utvecklingen och i enlighet med bestämmelserna i fördraget." Anförandet upprepades den 9 november 1993 och registrerades i mötesprotokollet utan motkommentar från EU-ländernas sida. Mötesprotokollet den 9 november 1993 har på denna punkt följande lydelse: "Konferensen: – noterade Sveriges anförande avseende de kapitel som hänför sig till Fördraget om Europeiska unionen (doc. CONF-S 70/93)."

Med den terminologi som används i EG-fördraget är Sverige med avseende på den monetära unionen en medlemsstat med undantag (art. 122, f.d. artikel 109k). Medlemsstater med undantag deltar i den tredje etappen, men på helt andra villkor än de länder som inför euron. I artikel 122.3 anges de bestämmelser som inte är tillämpliga på medlemsstater med undantag. För medlemsstaterna med undantag gäller, förutom att de inte inför den gemensamma valutan, bl.a. att de behåller ansvaret för den nationella penning- och valutapolitiken och att de inte omfattas av Europeiska centralbankens rättsakter.

Danmark har särregler som innebär att landet har rätt att stå utanför den tredje etappen. Verkan av det danska undantaget är densamma som gäller för andra länder med undantag. Storbritannien har liksom Danmark rätt att stå utanför den tredje etappen, men verkan av de brittiska undantagsreglerna är mera vittgående än de som annars gäller för länder med undantag. I praktiken kvarstår Storbritannien i den andra etappen och är således inte förpliktigat att t.ex. göra *Bank of England* oberoende.

Beträffande relationen mellan eurogruppen och Ekofinrådet gäller att eurogruppen består av finansministrarna från de EU-länder som har infört den gemensamma valutan euron. Alla formella beslut fattas dock i Ekofinrådet, där Sverige, liksom samtliga övriga EU-länder, är representerat på sedvanligt sätt.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet ser mot bakgrund av det anförda inte några fördelar med ett särskilt samarbete med Danmark och Storbritannien på det sätt som motionärerna

föreslår. Utskottet ser inte heller någon anledning för Sverige att söka ytterligare preciseringar av Sveriges relation till EMU i juridiskt hänseende. Motionen bör således inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Europeiska centralbankens ställning

Motionen

Enligt motion 2001/02:Fi295 av Matz Hammarström m.fl. (mp) medför de ekonomiska åtgärder som kan komma att krävas inom EMU att ett gemensamt skattesystem genomförs. På samma sätt som ekonomisk-politiska skäl innebär att EMU successivt kommer att öka det överstatliga inslaget i EU, kan det demokratiska underskottet inom EMU innebära att utvecklingen mot en EU-stat påskyndas. Resonemanget går ut på att det demokratiska underskott som EMU lider av måste motverkas, exempelvis genom att Europeiska centralbanken (ECB) underställs Europaparlamentet, på samma sätt som Sveriges riksbank är underställd riksdagen. Motionärerna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att Europeiska centralbanken underställs Europaparlamentet (yrkande 1).

Bakgrund

Enligt EG-fördraget artikel 108 skall varken Europeiska centralbanken eller någon nationell centralbank eller någon medlem av centralbankernas beslutande organ då de utövar fördragsmässiga uppgifter begära eller ta emot instruktioner från gemenskapsinstitutioner eller gemenskapsorgan, från medlemsstaternas regeringar eller något annat organ.

Enligt fördraget artikel 113.3 skall ECB till Europaparlamentet, rådet och kommissionen samt till Europeiska rådet överlämna en årsrapport om verksamheten inom Europeiska centralbankssystemet (ECBS) och om den monetära politiken under det föregående och det innevarande året. ECB:s ordförande skall lägga fram denna rapport för rådet och Europaparlamentet som kan hålla en allmän debatt på grundval av rapporten. ECB:s ordförande och övriga direktionsledamöter kan på begäran av Europaparlamentet eller på eget initiativ höras av Europaparlamentets utskott. Europaparlamentets utskott för ekonomi och valutafrågor har således flera utfrågningar varje år med ECB:s ordförande.

Enligt protokollet om stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken skall ECB minst varje kvartal upprätta och offentliggöra rapporter om ECBS:s verksamhet (artikel 15 Rapporteringsskyldighet). En konsoliderad rapport över ECBS:s finansiella ställning skall offentliggöras varje vecka. Dessa rapporter skall, liksom årsrapporten, kostnadsfritt ställas till förfogande för intresserade.

Vidare skall, enligt nämnda protokoll, ECB:s och de nationella centralbankernas räkenskaper granskas av oavhängiga externa revisorer som ECB-rådet

har rekommenderat och ministerrådet godkänt. Revisorerna skall ha befogenhet att granska alla räkenskapshandlingar och konton hos ECB och de nationella centralbankerna samt få alla uppgifter om deras transaktioner.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet kan konstatera att det med gällande regler finns utrymme för Europaparlamentet att granska Europeiska centralbanken. Utskottet förutsätter att Europaparlamentet utnyttjar dessa möjligheter och finner inte någon riksdagens åtgärd påkallad.

Maastrichtfördraget

Motionen

I motion 2001/02:Fi295 av Matz Hammarström m.fl. (mp) anförs att med Maastrichtfördraget infördes en konkret plan för hur en ekonomisk och monetär union skulle skapas. I Maastrichtfördraget anges att den gemensamma penning- och valutapolitiken skall ha som huvudmål att upprätthålla prisstabilitet samt att, utan att detta mål åsidosätts, understödja den allmänna ekonomiska politik som bedrivs inom gemenskapen i överensstämmelse med principen om en öppen marknadsekonomi med fri konkurrens. Vilken ekonomisk politik som skall genomsyra valutaunionen är alltså fastställd i fördragen.

EMU-förespråkarna menar att med EMU får vi en stabilitet i penningpolitiken, i och med att riktlinjerna för den ekonomiska politiken är fördragsfästa på ett sätt som omöjliggör för politiker och folkopinion att påverka penningpolitiken. Mot detta kan anföras två saker.

För det första är det svårt att se på vilket sätt marknaden som sådan verkligen är stabilare än demokratiskt fattade beslut, inte minst med tanke på hur placerare av riskkapital tenderar att reagera hastigt, kortsiktigt och med en flockmentalitet. För det andra är det i sig märkligt att låg inflation och hög tillväxt skall slås fast som ekonomiska regler som står över alla demokratiskt fattade beslut.

Miljöpartiets ståndpunkt är att EMU:s konstruktion som sådan, med riktlinjerna för den ekonomiska politiken fastslagna i fördragen, är ohållbar. De ekonomiska teorierna förändras, och inget säger att samma politik är rätt i alla sammanhang. Motionärerna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Maastrichtfördraget (yrkande 2).

Regeringens skrivelser

Regeringen framhåller i skrivelse 2001/02:160 om verksamheten i EU under 2001 att sysselsättningsfrågan har fått en alltmer framskjuten plats i EU:s arbete (s. 49). I skrivelse 2001/02:105 om det svenska ordförandeskapet erinras om att under Europeiska rådets möte i Lissabon enades stats- och rege-

ringscheferna om ett nytt strategiskt mål: att unionen inom ett decennium skall bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning (s. 14).

Europeiska rådets möte i Stockholm var ett första steg i uppföljningen av besluten i Lissabon. I Stockholm lades en bas för hur den fortsatta moderniseringen av den europeiska modellen skulle drivas vidare. Stats- och regeringscheferna slog bl.a. fast att målsättningarna från Lissabon förutsätter dels att unionen och medlemsstaterna ställer sig bakom målet om full sysselsättning, dels att ett dynamiskt EU måste bestå av välfärdsstater (skr. 2001/02:105 s. 15).

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet vill i enlighet med tidigare ställningstaganden erinra om att kampen mot arbetslöshet och för full sysselsättning även i fortsättningen utgör ett viktigt inslag i en aktiv svensk Europapolitik. De politiska förutsättningarna för ett stärkt samarbete är enligt utskottets mening goda. Den nya avdelningen om sysselsättning i EG-fördraget har medfört att sysselsättningsfrågan har fått en förstärkt position i EU:s samarbete.

De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken och de gemensamma sysselsättningsriktlinjerna är viktiga instrument för ekonomisk-politisk samordning i EU. Ett starkt europeiskt samarbete skapar bättre förutsättningar för ett samlat agerande och kan därmed stödja de nationella ansträngningarna för ökad tillväxt och sysselsättning.

Finansutskottet har vid flera tillfällen understrukt behovet av sunda statsfinanser, som är ett grundläggande inslag i stabilitetspakten (t.ex. bet. 1998/99:FiU20, bet. 1999/2000:FiU1, yttr. 1999/2000:FiU3y). Utskottet har också behandlat Riksbankens roll och penningpolitikens betydelse för att upprätthålla ett stabilt penningvärde (t.ex. bet. 1999/2000:FiU1, bet. 2000/01:FiU23). Utskottet har konstaterat att den låga inflationen och de låga inflationsförväntningarna skapar förutsättningar för en bra reallönetillväxt även vid relativt låga nominella lönepåslag.

Mot bakgrund av det anförda finner utskottet inte någon riksdagens åtgärd påkallad.

Sveriges inflytande i EU

Motionen

I motion 2001/02:Fi295 av Matz Hammarström m.fl. (mp) anförs att ett vanligt argument för ett svenskt medlemskap i EMU är att vårt inflytande i EU urholkas om vi inte också deltar i EMU. Motionärerna anför att för att nå hög trovärdighet inom ett politiskt område är det rimligtvis mer vunnet att engagera sig kraftfullt inom detta område än att glatt följa med strömmen i allt.

Vill Sverige upprätthålla ett fortsatt förtroende inom miljöområdet är det följaktligen viktigare att exempelvis sluta att agera bromskloss i fråga om gemensamma miniminivåer för koldioxidskatter. Svenskt inflytande i EU förutsätter inte att vi också går med i EMU. Motionärerna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om Sveriges inflytande i EU (yrkande 7).

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet vill hänvisa till att det av regeringens skrivelse 2001/02:105 om det svenska ordförandeskapet framgår att framgångar nåddes inom alla de tre huvudprioriterade områdena utvidgning, sysselsättning och miljö. Framsteg gjordes även inom ett flertal andra områden.

När utskottet hösten 1997 behandlade propositionen om Sverige och den ekonomiska och monetära unionen (prop. 1997/98:25, bet. 1997/98:FiU9) framhöll utskottet vad i propositionen anfördes om att när Sverige står utanför valutaunionen skärps kraven ytterligare på att ha hög effektivitet i agerandet inom EU:s institutioner. Det blir än viktigare att ha god samordning och konsistens i agerandet för att kunna driva prioriterade frågor, betonade utskottet.

Utskottet konstaterar att erfarenheten visar att Sverige kan utöva inflytande i EU. Någon riksdagens åtgärd är inte påkallad med anledning av motionen.

EU:s budget

Motionen

I motion 2001/02:U303 av Bo Lundgren m.fl. (m) framhålls att EU inte skall utvecklas till att bli en transfereringsunion med beskattningsrätt. Nyttan av EU för var och en ligger inte i att unionen delar ut bidrag på skattebetalarnas bekostnad. Dessutom har det förekommit fusk och bedrägeri med pengar som kanaliseras via EU:s budget. Detta är allvarligt av ekonomiska skäl men också för att det uppluckrar samhällsmoralen. Motionärerna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att EU inte skall bli en transfereringsunion (yrkande 11).

Bakgrund om EU:s budget

Vid Europeiska rådets möte i Berlin 1999 träffades i samband med förhandlingarna kring Agenda 2000 en överenskommelse om gemenskapsbudgetens utveckling och finansiering under perioden 2000–2006. Överenskommelsen har därefter formaliserats i ett s.k. finansiellt perspektiv och ett nytt rådsbeslut om gemenskapernas egna medel. Det finansiella perspektivet reglerar det totala utgiftsutrymmet för de årliga budgetarna under perioden. Det nya beslutet om systemet för gemenskapernas egna medel fattades i september 2000. Beslutet innebär bland annat att taket för uttag av egna medel modifieras från 1,27 % av BNI enligt nationalräkenskapssystemet ENS 79 till motsvarande

belopp uttryckt i procent av BNI enligt det nya nationalräkenskapssystemet ENS 95. Syftet med modifieringen av taket är att övergången till nytt nationalräkenskapssystem inte skall leda till ökade resurser för EU-budgeten. Samtliga femton medlemsländer har nu godkänt beslutet, i enlighet med bestämmelserna i fördraget. För Sveriges vidkommande godkände riksdagen rådsbeslutet i mars 2001 (prop. 2000/01:45, bet. 2000/01:FiU19, rskr. 2000/01:153). Beslutet trädde i kraft den 1 mars 2002 och kommer i huvudsak att gälla retroaktivt från den 1 januari 2002.

Som ordförande ledde Sverige arbetet inom rådet med EU:s budget under våren 2001. Vid Ekofinrådet fördes för första gången en orienteringsdebatt om rådets budgetpolitiska prioriteringar. Rådet beslutade för första gången om prioriteringar för EG-budgeten för det kommande året, vilket var ett betydande framsteg för en stärkt och mer resultatorienterad budgetprocess.

Sverige verkar för att nå en EU-budget som är så restriktiv som möjligt. Förbättrad budgetdisciplin vid användningen av EU:s medel är en prioriterad fråga för Sverige. Sverige önskar på sikt att genomföra mer strukturellt inriktade besparingar och då framför allt genom förändringar av jordbruks- och strukturfondspolitikerna.

Åtgärder för att stärka kampen mot bedrägerier

Regeringen anför i skrivelsen om verksamheten 2001 att även det året har präglats av reformeringen av den finansiella styrningen och kontrollen av EU-medlen som den nya kommissionen annonserade strax efter sitt tillträde.

Under 2001 presenterade kommissionen två förslag som rör det straffrättsliga skyddet av gemenskapernas finansiella intressen. I juni presenterade kommissionen ett förslag till direktiv som inkorporerar de viktigaste bestämmelserna i konventionen om skyddet av gemenskapernas finansiella intressen som rådet antog 1995. Åtgärden följer av att flera medlemsstater ännu inte ratificerat konventionen, trots att rådet upprepade gånger uppmanat berörda medlemsstater att snarast göra det. I december 2001 presenterade kommissionen en grönbok om inrättande av en europeisk åklagare för straffrättsligt skydd av gemenskapernas finansiella intressen. Med grönboken vill kommissionen inleda en öppen debatt inför kommissionens konkreta förslag senast i början av 2003 i förhoppningen att en rättslig grund för förslaget inkluderas i fördraget vid nästa regeringskonferens.

Rådet antog i juni slutsatser om kommissionens årsrapport om bedrägeribekämpning för år 2000 samt handlingsplan för åren 2001–2003. Rådet välkomnade i allt väsentligt de båda dokumenten och den inriktning som presenterades för verksamheten vid Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (OLAF, från franskans *Office Européen de Lutte Anti-Fraude*). Rådet underströk bland annat vikten av ett nära samarbete med medlemsstaterna och uppmanade OLAF att i sin rapportering göra en bättre åtskillnad mellan bedrägerier och andra oegentligheter som upptäckts. OLAF uppmanades även att utveckla sina analyser av de fall som upptäckts och kommunicera resultatet till medlemsstaternas myndigheter. OLAF har vidare i enlighet med Ekofin-

rådets uppmaning utökat samarbetet med medlemsstaterna inom ramen för en rådgivande arbetsgrupp.

Åtgärder för förbättrad styrning och kontroll

Den särskilda referensgruppen av personliga representanter för EU:s finansministrar har fortsatt att sammanträda under ledning av budgetkommissionär Michael Schreyer. Gruppen följer upp och ger råd till kommissionen om hur den finansiella styrningen och kontrollen kan utvecklas. En lägesrapport överlämnades till Ekofinrådet i februari 2001 när det gäller gruppens verksamhet år 2000.

Våren 2001 präglades av rådsbehandlingen av kommissionens förslag till en ny budgetförordning som presenterades i oktober 2000. Förslaget är avgörande för reformeringen av den finansiella styrningen och kontrollen som bland annat syftar till att effektivisera genomförandet av de EU-finansierade programmen. Normalt sett inleder inte rådet behandlingen av budgetförordningsförslag förrän Europaparlamentet och revisionsrätten avgivit sina yttranden. I ljuset av att ärendet prioriterades av det svenska ordförandeskapet inleddes förhandlingarna i rådet i januari 2001, vilket resulterade i slutsatser antagna av Ekofinrådet den 5 juni 2001 om de viktigaste reforminslagen i kommissionens förslag. Genom detta arbete bör rådsbehandlingen av kommissionens reviderade förslag till förordning kunna genomföras snabbare än normalt. Arbetet med att tillförsäkra EU en effektivare användning av budgetmedlen tog ett steg framåt vid Europeiska rådets möte i Göteborg i juni 2001 genom ställningstagandet att en helt ny budgetförordning skall vara beslutad före utgången av 2002. Detta är en förutsättning för att EU:s budgetprocess skall kunna moderniseras och understödja en bättre användning och kontroll av budgetmedlen.

En politisk överenskommelse har nåtts om det övergripande innehållet vars huvudinslag omfattar regler för ansvar och ansvarstagande i kommissionen, tydligare och enklare regler för budgetering och utnyttjande av anslagsmedel, krav på uppföljning och utvärdering av den verksamhet som finansieras från EG-budgeten, t.ex. biståndet och andra utrikespolitiska åtgärder, samt kostnadseffektivare rutiner för bl.a. upphandling.

Ett inslag i reformerna av den finansiella styrningen och kontrollen är bildandet av en oberoende funktion för intern revision i kommissionen, separerad från direktoratet för ekonomistyrning. Då kommissionen bedömde att denna del av reformerna borde införas med förtur, lyftes detta förslag ur förslaget till en helt ny förordning och presenterades i stället för rådet som ett tillägg till den nu gällande budgetförordningen. Denna ändring antogs av Ekofinrådet i mars 2001 efter att medling ägt rum med Europaparlamentet.

Finansutskottets tidigare ställningstagande beträffande beskattningsrätt

I frågan om beskattningsrätt anförde utskottet följande i bet. 1996/97:FiU5:

Finansutskottet har senast i sitt yttrande (1995/96:FiU3y) över regeringens skrivelse om EU:s regeringskonferens behandlat frågan om finansiering av EU:s verksamhet. Utskottet framhöll då att EU varken skall er- hålla beskattningsrätt eller ges rätt att ta ut specifika avgifter. Finansutskottet vidhåller sin uppfattning att finansieringen av EU:s verksamhet även i fortsättningen bör ske genom avgifter från medlemsländerna.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet konstaterar att det för närvarande sker mycket i EU inom de aktuella områdena. Utskottet har vid ett flertal tillfällen hänvisat till de av riksdagen godkända målen för den svenska EU-budgetpolitiken, som innebär en effektiv och återhållsam budgetpolitik. Utskottet anförde t.ex. hösten 2001 (bet. 2001/02:FiU5) följande:

Utskottet vill erinra om att riksdagen hösten 1994 godkände målen för den svenska EU-budgetpolitiken (prop. 1994/95:40, bet. 1994/95:FiU5). Målen innebär bl.a. att Sverige skall verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU. Vidare skall Sverige verka för en förbättrad budgetdisciplin vid användningen av EU:s budgetmedel. Finansutskottet har vid flera tillfällen hänvisat till dessa mål (senast i bet. 2001/02:FiU1 s. 301).

Vidare framgår av budgetpropositionen (utg.omr. 27, s. 7) att taket om högst 1,27 % av BNI ligger fast i det rådsbeslut om gemenskapens egna medel som riksdagen godkände i mars 2001 (prop. 2000/01:45, bet. FiU19, rskr. 153).

Utskottet kan konstatera att regeringen redan driver en restriktiv budgetpolitik inom EU och prioriterar en förbättrad budgetdisciplin. Utskottet förutsätter att regeringen med kraft fortsätter att driva dessa ståndpunkter. Någon riksdagens åtgärd är mot denna bakgrund inte påkallad.

Miljöfrågor: Gröna räkenskaper och gröna nyckeltal

Motionen

I motion 2001/02:U348 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp) anfördes att regeringen i ministerrådet i de sammanhang där det lämpar sig bör driva frågan om ett ramprogram för integrering av miljöfrågorna i övrig verksamhet. Bland de insatser som bör ingå i ett sådant ramprogram hör en utveckling av systemet med s.k. gröna räkenskaper eller ”grön NNP” där även slitage på det naturliga kapitalet finns med i kalkylen. Motionärerna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anfördes om att regeringen bör verka för att EU skall utveckla systemet med gröna räkenskaper och att systemet med gröna nyckeltal införs även på EU-nivå (yrkande 6).

I motionen framhålls vidare att många miljöindikatorer är komplicerade och svåröverskådliga för gemene man. För att råda bot på detta har ett system

för s.k. ekologiska fotavtryck introducerats av miljöorganisationer över hela Europa. Beräkningarna visar hur mycket en enskild individs aktivitet påverkar miljöns tillstånd. En plan för hur systemet med ekologiska fotavtryck skall kunna implementeras i unionens ekonomiska politik bör tas fram. Motionärerna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om att regeringen skall verka för att systemet med ekologiska fotavtryck skall kunna implementeras i EU:s ekonomiska politik (yrkande 8).

Regeringens skrivelse om ordförandeskapet

En av de tre svenska huvudprioriteringarna under ordförandeskapet var miljön. I skrivelse 2001/02:105 om det svenska ordförandeskapet erinras om att rådet i juni 2001 antog en gemensam ståndpunkt om det sjätte miljöhandlingsprogrammet (s. 20 f.). Jämfört med kommissionens förslag höjdes ambitionerna väsentligt under arbetet i rådet under det svenska ordförandeskapet. I programmet formuleras riktlinjerna för unionens miljöpolitik för de kommande 10 åren. I programmet anges fyra prioriterade områden för gemenskapsåtgärder: 1. klimat, 2. natur och biologisk mångfald, 3. miljö, hälsa och livsmiljö samt 4. naturresurser och avfall. Konkreta åtgärdsförslag skall antas fyra år efter ikraftträdandet och de skall vara genomförda före programtidens utgång.

Programmet innebär också att sju strategier skall utvecklas av kommissionen för att fastställa ytterligare kvantifierbara och tidsbestämda mål. Strategierna skall omfatta luftkvalitet, marin miljö, resursanvändning, bekämpningsmedel, avfallsåtervinning, markfrågor och stadsmiljö. Det sjätte miljöhandlingsprogrammet skall vidare vara vägledande i utformningen respektive revideringen av de s.k. sektorsstrategierna om integration av miljöhänsyn i olika politikområden.

Pågående arbete

Utvecklingen av miljöräkenskaper bedrivs i Sverige som ett gemensamt projekt mellan Naturvårdsverket (NV), Konjunkturinstitutet (KI) och Statistiska centralbyrån (SCB). Det är ett projekt med långsiktig inriktning, och arbetet avser fortfarande till stor del forskning och metodutveckling. Under de senaste åren har NV, KI och SCB i den gemensamma rapportserien "Miljöräkenskaper" publicerat flera rapporter om metoder, analyser och mätdata, t.ex. rapport nr 2000:7 Metod för samhällsekonomisk analys av miljöåtgärder.

Miljöräkenskaper är i högsta grad ett internationellt projekt, i vilket EU och speciellt Sverige är ledande och långt framme i processen. Eurostat, Europeiska statistikbyrån, producerar och publicerar en mängd statistik inom miljöområdet. Det internationella samarbetet drivs också i FN:s regi. Det är inom FN:s ram som EU-länderna främst samarbetar kring frågan om miljöräkenskaper. En ny och förbättrad handbok om miljöräkenskaper har just tagits fram inom ramen för den s.k. Londongruppen. Den handbok som tidigare

använts av flertalet länder togs fram 1993, då de flesta ländernas räkningsprojekt låg i startgroparna.

Som ett av de första länderna i världen presenterade regeringen en uppsättning s.k. gröna nyckeltal i 1999 års ekonomiska vårproposition. Nyckeltalen är ett av regeringens instrument för att följa miljöpolitikens övergripande mål. Nyckeltalen används som vägledning för politiska beslut och som underlag för samhällsdebatt på samma sätt som andra ekonomiska nyckeltal. De gröna nyckeltalen presenteras löpande för riksdagen.

Inom EU pågår arbete på flera plan för att utveckla indikatorer för en hållbar utveckling. Till exempel har en till kommissionen knuten expertgrupp sedan början av 1999 arbetat med att ta fram övergripande miljöindikatorer på EU-nivå, motsvarande de gröna nyckeltal som regeringen arbetar med. Sverige deltar i expertgruppen genom representanter från Miljödepartementet och Naturvårdsverket. Inför Europeiska rådets möte i Barcelona i mars 2002 presenterade kommissionen rapporten Lissabonstrategin – möjligheter till förändring. I en bilaga till rapporten redovisas olika indikatorer med avseende på Lissabonstrategin, således bl.a. inom miljöområdet. Nio olika indikatorer redovisas inom miljöområdet. Arbetet med indikatorerna fortsätter.

Inför Europeiska rådets möte i Göteborg i juni 2001 tog Sverige fram en första uppsättning indikatorer med avsikt att visa Sveriges omställning mot hållbar utveckling. Rapporten, *Sustainable Development Indicators for Sweden – a first set 2001*, togs fram av SCB i samarbete med Naturvårdsverket. Sveriges första uppsättning indikatorer presenteras utifrån fyra teman: effektivitet; allas bidrag, delaktighet, jämlikhet och fördelning; anpassningsförmåga samt värden som förs över till kommande generationer. Inom varje tema återfinns indikatorer inom miljö, ekonomi och det sociala området. Sveriges omställning mot hållbar utveckling speglas i 30 indikatorer indelade efter dessa fyra teman. Indikatorerna redovisas i regeringens skrivelse 2001/02:172 Nationell strategi för hållbar utveckling s. 110 f.

Naturvårdsverket och Boverket har tagit fram rapporten Ekologiska fotavtryck & biokapacitet – verktyg för planering och uppföljning av hållbar utveckling i ett internationellt perspektiv. Ett ekologiskt fotavtryck kan visa vilken produktiv areal (biokapacitet) som behövs för att få fram det som en människa eller en befolkning konsumerar och för att absorbera de utsläpp som åstadkommes. Inom OECD finns det en särskild grupp som arbetar med frågan om ekologiska fotavtryck.

Under 2001 har Ekofinrådets sektorsstrategi för integrering av miljö och hållbar utveckling börjat tillämpas. Det handlar främst om att integrera miljö och hållbar utveckling i centrala ekonomisk-politiska processer. I de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken har ett avsnitt om att öka den miljömässiga hållbarheten infogats. Avsnittet innehåller fem rekommendationer till medlemsländerna. Vidare beslutades det att miljö och hållbar utveckling skall utgöra ett tema i den multilaterala ländergranskningen i Kommittén för ekonomisk politik för år 2002. Det innebär även att de nationella rapporterna

om ekonomiska reformer på produkt- och kapitalmarknaderna för år 2001 innehåller en miljöbilaga.

Av regeringens skrivelse om verksamheten 2001 framgår det att under 2001 präglades det svenska agerandet på statistikområdet till stor del av det svenska ordförandeskapets prioriteringar. För statistikområdet innebar det bl.a. att agera för att utveckla den statistik som Sverige prioriterat. Som ett led i detta stöttade Statistiska centralbyrån tillsammans med andra statistikansvariga myndigheter aktivt arbetet i Regeringskansliet och tog fram statistik som underlag och bakgrund till olika ministermöten och konferenser. Arbetet presenterades dels i särskilda rapporter, dels på en särskild ordförandeskapsida på SCB:s webbplats. Syftet var att lyfta fram statistiken som informationskälla och visa på dess användbarhet. Ett tema var indikatorer för hållbar utveckling.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet noterar med tillfredsställelse att det pågår omfattande aktivitet i syfte att utveckla och tillämpa indikatorer inom miljöområdet. Utskottet förutsätter att regeringen aktivt driver på arbetet, både nationellt och internationellt. Någon riksdagens åtgärd är mot denna bakgrund inte påkallad.

Stockholm den 16 april 2002

På finansutskottets vägnar

Jan Bergqvist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Bergqvist (s), Mats Odell (kd), Gunnar Hökmark (m), Bengt Silfverstrand (s), Lisbet Calner (s), Johan Lönnroth (v), Sonia Karlsson (s), Anna Åkerhielm (m), Siv Holma (v), Per Landgren (kd), Gunnar Axén (m), Yvonne Ruwaida (mp), Lena Ek (c), Karin Pilsäter (fp), Tommy Waidelich (s), Carl-Axel Johansson (m) och Hans Hoff (s).

Avvikande meningar

1. Relationerna mellan EMU-medlemmar och icke-EMU-medlemmar (v, mp)

av Johan Lönnroth (v), Siv Holma (v) och Yvonne Ruwaida (mp).

Vi vill erinra om att efter det danska avslaget till Maastrichtfördraget 1992 tvingades EU ompröva sina villkor för medlemskap och bevilja Danmark fyra undantag. EU tvingades inte bara ompröva relationen till Danmark utan också ta en debatt om hur man skulle kunna öka det folkliga stödet för hela EU. Den debatten påverkade bl.a. synen på öppenhet och EU:s interna demokrati. Efter att Danmark också röstat nej till EMU-medlemskap tvingas EMU-länderna förhoppningsvis till en liknande omprövning. Argumentationen för en grundläggande demokratisering inom EU och EMU skärps. Den svenska regeringen bör vara pådrivande i detta.

Efter det danska nejdet står det klart att minst ett EU-land kommer att stå utanför EMU under ett antal år med gemensam valuta. Det finns ett antal oklarheter när det gäller icke-EMU-medlemmars – och särskilt Sveriges – ställning i EU som behöver redas ut. En sådan fråga är relationen mellan Ekofin (de 15) och eusrådet (EU 12). Det ligger i Sveriges intresse att behålla Ekofin som den överordnade instansen. Vidare finns också en rad regler och lagar som införts i Sverige och som i allt väsentligt kan ses som förberedelser för ett kommande medlemskap i EMU.

Sveriges anknytning till EMU är nu en fördragsmässig anomali. Juridiskt – enligt bokstaven i Maastricht – måste Sverige gå med om vi uppfyller kriterierna och om ministerrådet så beslutar. Det finns höga företrädare i EU som ännu hävdar denna strikt juridiska tolkning. Men de flesta verkar nu ha accepterat att den svenska ensidiga protokollsanteckningen om att vi själva beslutar i frågan är en politisk realitet, trots att vi inte har Danmarks och Storbritanniens fördragsmässiga undantag. Regeringen bör verka för att detta ”undantag i praktiken” bekräftas officiellt i EU och EMU. Den svenska regeringen borde snarast nu i första hand ta kontakt med sina danska och brittiska kolleger för att diskutera initiativ till diskussion och klarläggande av hur relationerna till EU för medlemmar som inte är med i EMU skall se ut i enlighet med vad som sägs i motionen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motion 2000/01:U505 (v) bör således tillstyrkas av utrikesutskottet.

2. Europeiska centralbankens ställning (v, mp)

av Johan Lönnroth (v), Siv Holma (v) och Yvonne Ruwaida (mp).

Vi vill påpeka att det finns små möjligheter att inom EU/EMU:s nuvarande system parera regionala konjunktursvängningar i form av ökade transfereeringar mellan olika regioner. Detta har lett till förslag om att i stället bygga

upp ett transfereringssystem där en ökning av arbetslösheten i ett medlemsland automatiskt leder till ökade bidrag från andra medlemsländer.

De ekonomiska åtgärder som kan komma att krävas inom EMU medför därför att ett gemensamt skattesystem kan komma att genomföras. Även i EMU-utredningen (SOU 1996:158) påpekades att det finns skäl för system med överföringar mellan medlemsländerna för att kompensera för förlusten av penningpolitisk självständighet. I utredningen poängterades dock samtidigt att de politiska riskerna med att bygga upp omfattande transfereringssystem inom EU översteg eventuella ekonomiska fördelar. Att en skattepolitik på EU-nivå följer i valutaunionens fotspår uttalas även ofta av EU-kommissionen, exempelvis i dess årliga arbetsprogram: "För att den ekonomiska och monetära unionen skall bli en framgång måste den europeiska integrationen fördjupas vidare och konvergensen inom den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken fördjupas, samtidigt som medlemsländernas skattepolitik samordnas bättre."

På samma sätt som ekonomisk-politiska skäl innebär att EMU successivt kommer att öka det överstatliga inslaget i EU, kan det demokratiska underskottet inom EMU innebära att utvecklingen mot en EU-stat påskyndas. Resonemanget går ut på att det demokratiska underskott som EMU lider av måste motverkas, exempelvis genom att Europeiska centralbanken (ECB) underställs EU-parlamentet (EU:s demokratiskt valda organ), på samma sätt som Sveriges riksbank är underställd riksdagen. Frågan om ett svenskt medlemskap i EMU gäller alltså inte bara om vi vill ha en gemensam valuta eller inte, utan om vi vill fortsätta utvecklingen mot en EU-stat eller inte.

Vi anser att riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad som här anförts om att Europeiska centralbanken (ECB) underställs Europaparlamentet. Motion 2001/02:Fi295 (mp) yrkande 1 bör således tillstyrkas av utrikesutskottet.

3. Maastrichtfördraget (v, mp)

av Johan Lönnroth (v), Siv Holma (v) och Yvonne Ruwaida (mp).

Vi vill erinra om att med Maastrichtfördraget infördes en konkret plan för hur en ekonomisk och monetär union skulle skapas. I Maastrichtfördraget anges att den gemensamma penning- och valutapolitiken ska "... ha som huvudmål att upprätthålla prisstabilitet samt att, utan att detta mål åsidosätts, understödja den allmänna ekonomiska politik som bedrivs inom gemenskapen i överensstämmelse med principen om en öppen marknadsekonomi med fri konkurrens." Vilken ekonomisk politik som ska genomsyra valutaunionen är alltså fastställd i fördragen.

EMU-förespråkarna menar att med EMU får vi en stabilitet i penningpolitiken, i och med att riktlinjerna för den ekonomiska politiken är fördragsfäst på ett sätt som omöjliggör för politiker och folkopinion att påverka penningpolitiken. Mot detta kan anföras två saker.

För det första är det svårt att se på vilket sätt marknaden som sådan verkligen är stabilare än demokratiskt fattade beslut, inte minst med tanke på hur placerare av riskkapital tenderar att reagera hastigt, kortsiktigt och med en flockmentalitet. För det andra är det i sig märkligt att låg inflation och hög tillväxt skall slås fast som ekonomiska regler som står över alla demokratiskt fattade beslut.

EMU:s konstruktion som sådan, med riktlinjerna för den ekonomiska politiken fastslagen i fördragen, är ohållbar. De ekonomiska teorierna förändras, och inget säger att samma politik är rätt i alla sammanhang.

Vi anser att riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad som här anförts om Maastrichtfördraget. Motion 2001/02:Fi295 (mp) yrkande 2 bör således tillstyrkas av utrikesutskottet.

4. Sveriges inflytande i EU (v)

av Johan Lönnroth och Siv Holma (båda v).

Ett vanligt argument för ett svenskt medlemskap i EMU är att vårt inflytande i EU urholkas om vi inte också deltar i EMU. Argumentet bygger på att politiskt inflytande följer av trovärdighet, och att trovärdighet endast kan nås om man deltar fullt ut. Enligt vår uppfattning är argumentet uppenbart konstruerat och avfärdas bland annat av handelsminister Leif Pagrotsky med att inga exempel finns på att Sveriges beslut att tills vidare stå utanför EMU har medfört att Sverige förlorat politiskt inflytande inom andra områden. Inom EU har Sverige hög trovärdighet inom exempelvis miljöfrågor och öppenhetsfrågor.

För att nå hög trovärdighet inom ett politiskt område är det rimligtvis mer vunnet att engagera sig kraftfullt inom detta område än att glatt följa med strömmen i allt. Vill Sverige upprätthålla ett fortsatt förtroende inom miljöområdet är det följaktligen viktigt att mer aktivt verka för mellanstatliga avtal om gemensamma miniminivåer för koldioxidskatter. Vi anser att svenskt inflytande i EU inte förutsätter att vi också går med i EMU.

Vi anser att riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad som här anförts om Sveriges inflytande i EU. Motion 2001/02:Fi295 (mp) yrkande 7 bör således delvis tillstyrkas av utrikesutskottet.

5. Sveriges inflytande i EU (mp)

av Yvonne Ruwaida (mp).

Ett vanligt argument för ett svenskt medlemskap i EMU är att vårt inflytande i EU urholkas om vi inte också deltar i EMU. Argumentet bygger på att politiskt inflytande följer av trovärdighet, och att trovärdighet endast kan nås om man deltar fullt ut. Enligt vår uppfattning är argumentet uppenbart konstruerat och avfärdas bland annat av handelsminister Leif Pagrotsky med att inga exempel finns på att Sveriges beslut att tills vidare stå utanför EMU har medfört att Sverige förlorat politiskt inflytande inom andra områden. Inom EU har Sverige hög trovärdighet inom exempelvis miljöfrågor och öppenhetsfrågor.

För att nå hög trovärdighet inom ett politiskt område är det rimligtvis mer vunnet att engagera sig kraftfullt inom detta område än att glatt följa med strömmen i allt. Vill Sverige upprätthålla ett fortsatt förtroende inom miljöområdet är det följaktligen viktigare att exempelvis sluta att agera bromskloss i fråga om gemensamma miniminivåer för koldioxidskatter. Vi anser att svenskt inflytande i EU inte förutsätter att vi också går med i EMU.

Vi anser att riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad som här anförts om Sveriges inflytande i EU. Motion 2001/02:Fi295 (mp) yrkande 7 bör således tillstyrkas av utrikesutskottet.

6. EU:s budget (m, fp)

av Gunnar Hökmark (m), Anna Åkerhielm (m), Gunnar Axén (m), Karin Pilsäter (fp) och Carl-Axel Johansson (m).

Vi vill framhålla att frågan om EU:s budget har flera aspekter. EU:s gemensamma jordbrukspolitik är dyr och snedvrider marknaden. En världsmarknadsanpassning av den europeiska jordbrukssektorn är angelägen både med hänsyn till EU-utvidgningen och till vikten av att skapa en sund världsmarknad för jordbruksprodukter. Världsmarknadspriserna på jordbruksprodukter är ofta konstlat låga till följd av subventioner och åtföljande dumpning från de skyddade marknaderna. Detta drabbar framför allt de fattigaste bönderna i utvecklingsländerna. EU bör därför ta fram en plan för att successivt avveckla jordbruksskyddet och reformera jordbrukspolitiken.

EU:s regionalpolitik måste också reformeras. Att betala in pengar till EU för att sedan få tillbaka dem i form av strukturstöd är fel.

Kostnaderna för jordbrukssubventioner och regionalstöd i de nuvarande medlemsländerna bör således minskas. Bidragsbestämmelserna skall göras klarare och mer entydiga. EU måste kraftfullt förbättra kontrollen och möjligheten att beivra fusk och bedrägerier.

EU skall inte utvecklas till att bli en transfereringsunion med beskattningsrätt. Nyttan av EU för var och en ligger inte i att unionen delar ut bidrag på skattebetalarnas bekostnad. Dessutom har det förekommit fusk och bedrägeri med pengar som kanaliseras via EU:s budget. Detta är allvarligt av ekonomiska skäl men också för att det uppluckrar samhällsmoralen.

EU:s budgettak – att högst 1,27 % av BNI skall gå till EU – måste ligga fast. Finansieringen skall som hittills ske via avgifter från medlemsländerna, dvs. EU skall inte ha beskattningsrätt.

Det är viktigt att regeringen inom EU agerar i linje med dessa riktlinjer. Vi anser att riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad som här anförts. Motion 2001/02:U303 (m) yrkande 11 bör således tillstyrkas av utrikesutskottet.

7. Miljöfrågor: Gröna räkenskaper och gröna nyckeltal (v, mp)

av Johan Lönnroth (v), Siv Holma (v) och Yvonne Ruwaida (mp).

Vi anser att regeringen i ministerrådet i de sammanhang där det lämpar sig skall driva frågan om ett ramprogram för integrering av miljöfrågorna i övrig verksamhet. Insatser som bör ingå i ett ramprogram för integrering av miljöfrågorna i övrig verksamhet är:

- Inrätta en miljökommitté som granskar kommissionens förslag till beslut utifrån fördragens miljöprinciper.
- Ge ökade resurser och befogenheter till EEA, European Environment Agency, som i dag samlar in och sammanställer information om miljö-tillståndet i unionen.
- Miljöchecka alla beslut med hjälp av en checklista där miljöprinciperna kollas av mot föreslagna beslut. Detta skulle öka tydligheten och integre-ringen i miljöarbetet.
- Ge ekonomin ekologiska spelregler. Ökad konsumtion, dvs. ökad BNP, är ett av unionens huvudmål trots att miljöforskning visar att det är just ett ökat materialflöde som är ett av de stora hindren på vägen mot ett ekologiskt hållbart samhälle.
- Utveckla systemet med så kallade gröna räkenskaper eller ”grön NNP” där även slitage på det naturliga kapitalet finns med i kalkylen.

Många miljöindikatorer är komplicerade och svåröverskådliga för gemene man. För att råda bot på detta har ett system för s.k. ”ekologiska fotavtryck” introducerats av miljöorganisationer över hela Europa. Beräkningarna visar hur mycket en enskild individs aktivitet påverkar miljöns tillstånd. Vi anser att en plan för hur systemet med ekologiska fotavtryck skall kunna implemen-teras i unionens ekonomiska politik bör tas fram.

Det stämmer att det pågår en del aktivitet kring gröna räkenskaper och gröna nyckeltal, men vi anser att mer kan och bör göras. Regeringen bör således verka för att EU skall utveckla systemet med gröna räkenskaper, och att systemet med gröna nyckeltal införs även på EU-nivå. Vidare bör rege-ringen verka för att systemet med ekologiska fotavtryck skall kunna imple-menteras i EU:s ekonomiska politik.

Motion 2001/02:U348 (mp) yrkandena 6 och 8 bör således tillstyrkas av utrikesutskottet.

Särskilda yttranden

1. EU:s budget (v, mp)

av Johan Lönnroth (v), Siv Holma (v) och Yvonne Ruwaida (mp).

Vi vill betona vikten av att regeringen inom EU driver en mycket stram budgetpolitik. Det förekommer alldeles för mycket fusk och bedrägerier med EU-medel. Fusk och bedrägerier är oacceptabelt både på EU-nivå och nationell nivå.

EU:s stödsystem är i dag mycket svåradministrerade. EU:s jordbrukspolitik, som motsvarar nära halva EU:s budget, måste reformeras. Politiken måste också innefatta ett miljö- och djurskyddsperspektiv.

2. Majoritetsbeslut beträffande koldioxidskatter (kd, fp)

av Mats Odell (kd), Per Landgren (kd) och Karin Pilsäter (fp).

Ett viktigt steg i riktningen att göra EU mer handlingskraftigt på miljöområdet vore att fatta beslut om miljöavgifter med kvalificerad majoritet. Hittills har det nämligen visat sig omöjligt att driva igenom t.ex. en gemensam miniminivå för koldioxidavgifter just på grund av ett fåtal länders blockering. Dessvärre har den svenska regeringen, t.ex. i förhandlingarna om Nicefördraget, konsekvent motsatt sig en förändring, med hänvisning till att skattefrågor är en nationell angelägenhet.

Vi delar uppfattningen att vilket skattetryck och vilken blandning av skatter ett enskilt land har skall vara upp till varje enskilt medlemslands medborgare att avgöra. Vi anser dock att miljöfrågor, som är en så tydligt gränsöverskridande fråga, bör vara ett undantag. En gemensam miniminivå på koldioxidskatt bör införas för att reducera utsläppen och minska växthuseffekten.

Med samma motiv som att vi vill använda oss av majoritetsbeslut för regler i syfte att komma åt andra gränsöverskridande problem kan vi således behöva använda ekonomiska styrmedel i form av miljöskatter.

3. Sveriges ordförandeskap i EU (c)

av Lena Ek (c).

Sveriges ordförandeskap i EU har av vissa bedömare ansetts vara en framgång. På flera områden var dock inte ordförandeskapet så framgångsrikt som påståtts.

Inom *miljöområdet* nådde regeringen inte så långt som den själv önskade. Till exempel var inte strategin för hållbar utveckling så långtgående som den borde ha varit, även om den var ett steg i rätt riktning. Sverige måste våga ta steget och säga att vi behöver miniminivåer för miljöskatterna i EU. Detta vore bra för miljön och det är ett bra sätt att skapa likvärdiga konkurrensvillkor inom EU. Sverige bör driva frågan om miniminivåer för miljöskatter i

EU. Både under ordförandeskapet och annars har regeringen avstått från att driva denna fråga. På hemmaplan sköts utlovade propositioner på framtiden. Det är allvarligt att regeringen är passiv på hemmaplan när man samtidigt säger att man vill ha en framskjuten position internationellt. En överksam regering får trovärdighetsproblem på den internationella scenen.

Det demokratiska underskottet är ett stort problem inom EU. Det är viktigt att EU har en folklig förankring. Demokratin måste utvecklas och beslutsvägar, ansvar och ansvarsområden bli tydligare. Sverige var påfallande passivt i dessa frågor under ordförandeskapet. I Sverige är det angeläget att riksdagen har en stark roll i hanteringen av EU-frågor. Regeringen bör i fortsättningen lägga ökad vikt vid den tidiga förankringsprocessen, inklusive diskussioner med berörda utskott om vitböcker, samråd med riksdagen om regeringstjänstemäns arbete i gemensamma arbetsgrupper m.m. En självklar utgångspunkt bör vara att riksdagens fackutskott har ett avgörande och tidigt inflytande i utformningen av de nationella positionerna.

Inte heller i frågan om *reformering av EU:s institutioner* var regeringen aktiv under ordförandeskapet. I stället överläts denna fråga till andra medlemsstater. Regeringen borde ha drivit visionen om ett smalare men effektivare EU. Tyngpunkten bör förskjutas till förmån för de valda institutionerna. Kommissionen är i dag en enorm organisation, med egna intressen, spelregler och konflikter. Tjänstemännen har ensamrätt när det gäller att komma med förslag och har möjlighet att vägra släppa igenom frågor där både regeringarna i ministerrådet och de folkvalda i parlamentet är överens. Kommissionens funktion som EU:s verkställande kraft och tjänstemannaorganisation borde utvecklas genom att uppgifterna renodlas och att kommissionen underställs de beslut som fattas i de politiska institutionerna. Såväl ministerråd som parlament bör ha initiativrätt. De förändringar som görs i de båda institutionerna bör kunna passera utan att på nytt godkännas av kommissionen.

Innehållsförteckning

Regeringens skrivelser.....	1
Utskottet	3
Relationerna mellan EMU-medlemmar och icke-EMU-medlemmar.....	3
Europeiska centralbankens ställning.....	5
Maastrichtfördraget	6
Sveriges inflytande i EU.....	7
EU:s budget	8
Miljöfrågor: Gröna räkenskaper och gröna nyckeltal	11
Avvikande meningar	15
1. Relationerna mellan EMU-medlemmar och icke-EMU-medlemmar (v, mp)	15
2. Europeiska centralbankens ställning (v, mp)	15
3. Maastrichtfördraget (v, mp)	16
4. Sveriges inflytande i EU (v)	17
5. Sveriges inflytande i EU (mp)	17
6. EU:s budget (m, fp)	18
7. Miljöfrågor: Gröna räkenskaper och gröna nyckeltal (v, mp).....	19
Särskilda yttranden	20
1. EU:s budget (v, mp).....	20
2. Majoritetsbeslut beträffande koldioxidskatter (kd, fp).....	20
3. Sveriges ordförandeskap i EU (c)	20